

Camino Cahier 3

Nieuwe pelgrims

**Verslag van de publieksmiddag naar aanleiding van
de promotie van Dr. Suzanne van der Beek, juni 2018**

Suzanne van der Beek & Paul Post (red.)

Inleiding

Paul Post

1

Aanleiding

Op maandag 18 juni promoveerde Suzanne van der Beek in de aula van Tilburg University op de studie *New Pilgrim Stories. Narratives, Identities, Authenticity*. Promotoren waren prof.dr. Paul Post en prof.dr. Jan Blommaert. Ervoor was er op die dag een mini-symposium *What's new about the modern pilgrim?* Met een viertal bijdragen: dr. Piia Varis (Tilburg): *Social media stories and online publics: What is new?*, dr. Annie Hesp (Virginia Tech, USA): *Pilgrim tattoos*, prof.dr. Ruud Welten (Tilburg): *The eternal bond: Pilgrimage and tourism*, en prof.dr. John Eade (Rouhampton University London/University of Toronto): *Pilgrimage studies and the new perspectives*.

De jonge doctor had al langer het plan om naast deze academische bijeenkomsten een publieksbijeenkomst rond haar project te organiseren om haar studie en vooral de resultaten ervan ook breder dan de academische gemeenschap aandacht te geven. Zowel de Camino Academie als het Nederlands Genootschap van St. Jacob, Suzanne is bij beide nauw betrokken, ondersteunden dit idee van harte. Het initiatief sluit met name naadloos aan bij waarom we de Camino Academie oprichtten: als een podium waar wetenschap en pelgrims elkaar over en weer ontmoeten. Precies dat deden we op de publieksmiddag 'Nieuwe pelgrims' op vrijdagmiddag 22 juni 2018 in Utrecht waarvan in dit nieuwe Camino Cahier verslag wordt gedaan.

Het was heel bewust een studiemiddag, geen boekpresentatie. Suzanne zal haar boek hopelijk snel publiceren bij een internationale uitgever. In december wordt een summary van het onderzoek gepubliceerd in het *Jaarboek voor Liturgieonderzoek/Yearbook for Ritual and Liturgical Studies* (open access) en ze schreef ook nog een artikel voor de *Jacobsstaf*.¹ We houden u daarover via de sites van de Camino Academie en het Genootschap op de hoogte.

¹ Suzanne van der Beek: "Tegenstrijdige stemmen van de moderne pilgrim" *De Jacobsstaf* 119 (2018): 20-21.

Het thema Nieuwe Pelgrims

Het thema van de publieksmiddag en dus van dit cahier is zoals gezegd direct verbonden met de dissertatie van Suzanne van der Beek. Het draait om wat we de Nieuwe Pelgrim zijn gaan noemen. Dat is bewust een wat open aanduiding. Wat is nieuw? Hoe nieuw is nieuw? En ook: hoe komen we dat nieuwe op het spoor? Het is vooral bedoeld als een open aanduiding van de vele dimensies, tegenstrijdigheden en perspectieven die met dat *nieuw* kunnen worden aangeduid. Ik roep enkele van die dimensies kort op.

Nieuw is anders dan vroeger; wij zijn echt nieuwe en andere pelgrims die in handelen en ervaringen ver staan van de middeleeuwse pelgrims zo is althans mijn stellige overtuiging. Nieuw kan duiden op nieuw gedrag, nieuwe performances. Of op nieuwe groepen, nieuwe mensen. Het kan gaan om nieuwe motieven en ervaringen, en zo om nieuwe profielen en identiteiten. Het kan gaan om nieuwe media waarmee pelgrims communiceren, verhalen over hun ervaringen, nieuwe bronnen, moderne pelgrims gebruiken moderne media of weren die juist heel bewust. Dat geeft weer zoals we zullen zien aanleiding tot nieuwe vragen en debatten.

En tot slot: er zijn nieuwe perspectieven van vragen, er is veel nieuw onderzoek niet langer gedomineerd door theologie of geschied- en kunstwetenschap, maar interdisciplinair. Er is een nieuw thematisch academisch domein van *pilgrimage studies* ontstaan met eigen boekenreeksen en congressen, en netwerken zoals het recent opgestarte PILNET (Pilgrimage Studies Network: <https://www.esaonline.org/networks/pilnet/>).

De bijdragen

Al die lagen en perspectieven van de nieuwe pelgrim worden in een reeks bijdragen en ook in discussies verkend. Het was beslist een gevarieerd programma waarbij tussen de bijdragen door Tijs Hanrath als pelgrims- en wandel troubadour liederen liet horen.

Allereerst gaven we ruim baan aan dr. **Suzanne van der Beek**, inmiddels docent aan het Departement Culture Studies van de Tilburgse School of Humanities and Digital Sciences. Zij vertelde over haar promotieonderzoek, hoe ze te werk ging in haar veldwerk, haar ervaringen en onderzoeksresultaten. Ze ordende haar betoog via de drie centrale concepten die ook haar proefschrift dragen: verhalen, identiteiten en authenticiteit.

De tweede bijdrage gaat over de kunst van het ritualiseren. Dr. **William Arfman** studeerde archeologie en religiewetenschap en doet onderzoek naar en

doceert in Tilburg over actuele religieuze en rituele verschijnselen. Hij promoveerde in Tilburg op een onderzoek naar hedendaagse collectieve herdenkingsrituelen en met name nieuwe vormen van Allerzielen-vieringen.

Iemand die staat op het snijvlak van praktijk en onderzoek is dr. **Bert Groenewoudt**. Hij studeerde prehistorie in Amsterdam en is momenteel specialist landschapsgeschiedenis bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed waar hij tal van projecten begeleidt rond interactie van mens en landschap. Hij is ook pelgrim en liep van Nederland naar Santiago en dat inspireerde hem oog te krijgen voor kleine monumenten als spirituele en rituele plekken die ogenschijnlijk spontaan ontstaan.

Joëlle van Dijk MA kwam na een BA toerisme in Tilburg terecht bij de master opleiding *Management of cultural diversity*. Voor haar afstudeerproject en scriptie koos zij de *Camino* en werd begeleid door Suzanne. Zij vraagt zich in haar bijdrage heel direct af wie toch die moderne pelgrim is door via interviews en enquêtes de vraag te stellen naar motieven en drijfveren.

Een laatste onderdeel van de middag was een peiling naar het gebruik en de waardering van moderne (sociale) media door pelgrims. Bij de inschrijving was men uitgenodigd en uitgedaagd om daaromtrent ervaringen en meningen op te geven. Iets meer dan 40 van de 110 deelnemers deden mee en ik probeerde die reacties te ordenen en bracht dat weer in de bijeenkomst in ter bespreking, voor uitwisseling en debat. In dit cahier geef ik een wat uitgebreider verslag van die peiling met citaten uit het dossier van reacties.

Ter afsluiting van dit cahier nemen we een kort verslag op van de discussies na de verschillende bijdragen door Herman Holtmaat. We kozen er voor dit als geheel aan het slot op te nemen en niet als kleine blokjes na de betreffende lezingen. Ook verwijst ik naar de verslagen die steeds na een Camino Academie bijeenkomst op de website van de Camino Academie verschijnen (zie <http://www.caminoacademie.nl/agenda/publieksdag-2018-verslag/>).

Zoals de eerdere Camino Cahiers werd ook dit cahier weer aantrekkelijk opge maakt door Karin Berkhout en werd de redactie gevoerd door Suzanne van der Beek en Paul Post. Ook dit Cahier is primair een online en open access publicatie waarvan in een kleine oplage een hard copy boekje verschijnt.

Eerder verschenen:

P. Post & S. van der Beek (eds.) *Camino Cahier 1: Onderweg met een missie* (Camino Academie, Utrecht 2017).

P. Post & S. van der Beek (eds.) *Camino Cahier 2: Cinema Camino* (Camino Academie, Utrecht 2018).